

Børsuro og yuan-kontroll

Kina prøver å slå en kile i dollarens verdensdominans. Prisen er svekket kontroll på valutakursen.

Innlegg
Arne Jon
Isachsen

Prisene på kinesiske aksjer har falt kraftig i det siste. Også i valutamarke- det får kineserne juling. Mens den kinesiske yuan har styrket seg mot dollar så godt som hele tiden fra 1995 og frem til 2014, har vi det siste halve året sett en svekkelse på 6-7 prosent. Stålkontrollen som Den kinesiske sentralbanken (PBOC, People's Bank of China) hadde på valutakursen, er ikke der lenger. Det har sammenheng med en tiltagende internasjonalisering av yuan.

Når mange nå står friere til å flytte penger inn og ut av Kina, blir det ikke enkelt å holde prisen på valutaen, det vil si valutakursen, stabil. Den kinesiske sentralbanken har innsett det. Markedet må få en større rolle å spille.

Måten man har prøvd å få det til på, er ved at PBOC hver dag setter en pris på amerikanske dollar i kinesiske yuan for så å tillate en svingningsmargin på pluss/minus to prosent rundt denne prisen. Når prisen er satt, sier markedet sitt. Vil yuan styrke eller svekke seg mot dollar i løpet av dagen?

Om den kinesiske yuan svekker seg, vil PBOC med stor sannsynlighet sette kursen noe lavere dagen etter. Om dette mønsteret holder dag ut og dag inn, vil man erfare en gradvis og kontrollert depresiering av yuan. Men kanskje ikke helt. Om markedet tar innover seg en slik forventning - en enveisutvikling i kursen - vil mange fremskynde salget av yuan mot dollar, og prisen på yuan svekkes fortere enn PBOC

Når mange nå står friere til å flytte penger inn og ut av Kina, blir det ikke enkelt å holde prisen på valutaen, det vil si valutakursen, stabil. Den kinesiske sentralbanken har innsett det. Markedet må få en større rolle å spille. Her blir det handlet i kinesiske yuan i Beijing, Kina. Foto: Tomohiro Ohsumi, Bloomberg

er komfortable med.

På denne bakgrunn er det lett å forstå at prisen på dollar i yuan ofte er annerledes i Kina enn den er på børsen utenfor Kina. Den 6. januar kostet én dollar 6,55 yuan i Kina, mot 6,69 yuan på børsen utenfor Kina, en forskjell på over to prosent.

Kontrollen som PBOC har hjemme, gjelder ikke ute. Aktørene ute har mindre tro på den kinesiske valutaen enn den kinesiske sentralbanken har. Hvilket betyr at vi har med et meget fragmentert marked å gjøre.

Den kinesiske yuan har ikke blitt det Det internasjonale pengesystemet (IMF) forventet, nemlig en «freely usable» valuta, som var en betingelse for at yuan skulle bli den femte valutaen i IMF's regne- og oppgjørshet SDR (special drawing rights). Men det ble den, i tillegg til

amerikanske dollar, japanske yen, europeiske euro og britiske pund.

Hvorfor, kan man undre seg, har kineserne tillatt en gradvis liberalisering av reglene for å flytte penger inn og ut av landet?

Med stort spareoverskudd er det vanskelig å få øye på noe skrikende kapitalmangel. Rett nok vil Kina trolig investere mye i sine naboland i tiden som kommer, om anledningen byr seg, ved prosjekter som Den nye silkeveien. Hensikten med dette og andre lignende prosjekter er å lette sambandet mellom landene i regionen, og på den måten knytte naboland nærmere til seg rent økonomisk.

Parallellen til Marshall-hjelpen USA iverksatte etter den andre verdenskrigen er påfallende. I begge tilfeller bruker en stormakt sine overskudd i

handelen til å knytte andre land nærmere til seg, i første omgang økonomisk, i neste omgang politisk.

En slik utadrettet strategi basert på store kapitaloverføringer tilsier at den kinesiske valutaen internasjonaliseres. Eller kanskje bedre formulert, at Kina, ved å forsøke å la sin yuan

Arne Jon Isachsen,
professor ved
Handelshøyskolen BI

spille en større rolle internasjonalt, kan komme fri fra den amerikanske dollarens dominans.

Vi så det tydelig under finanskrisen i 2008 og 2009, hvordan mange lands sentralbanker var avhengig av godviljen fra den amerikanske sentralbanken, for å kunne få fatt på de

dollarene som det med ett ble behov for.

For Kina ville det være topp om man over tid kunne etablere en egen «yuan-verden» der den kinesiske valutaen var navet i hjulet, fristilt fra den amerikanske dollaren. Med yuan som en av fem valutaer i SDR er et skritt i denne internasjonaliseringen. Utløggelse av lån i yuan i London, samt Kinas interesse for at Russland tar opp statslån i yuan, er to skritt til i samme retning. Men prisen er høy.

Man mister kontrollen over valutakursen. Og høster alt annet enn heder å ære når kursen hjemme og ute spriker så kraftig som vi ser i disse dager.

Arne Jon Isachsen, professor ved Handelshøyskolen BI

Anstaltmakeri

DN bruker stor spalteplass på å omtale det som fremstår som en personalsak i samferdselsdepartementet. Det ser ut til at statsråden har utvirket at en ekspedisjonssjef nå har fått ny stilling i statsadministrasjonen, i Vegdirektoratet. Statsråden har ikke bare en rett, men også en plikt til å sørge for

at en som ikke fungerer optimalt, blir flyttet. Hvem skulle ellers styre en slik prosess?

Det er ledelsen som trekker opp linjene for utviklingen; ikke embedsverket. Enkelte aktører i embedsverket vil kanskje ha et annet syn.

Som leder i nasjonalt og internasjonalt næringsliv i årtier, fremstår saken for meg som anstaltmakeri. En ryddig personalpolitikk er selvsagt, og

partene må snakke sammen. Forøvrig fortjener ikke en personalsak å få mange spaltemeter i landets største næringslivsavis. Det kan se ut som at noen ønsker å plage en statsråd som er en av de sterkeste aktørene i regjeringen. Han er ansvarlig overfor Stortinget.

Herbjørn Hansson, styreleder og administrerende direktør i Nordic American Tankers Ltd

Lavere pensjon på vestkanten?

Norsk Industri og Fellesforbundet foreslår, ifølge DN 22. januar, at tjenestepensjonen skal fordeles over forventet levealder som pensjonist. Kvinner, som jo lever lengre enn menn, vil dermed få lavere årlig pensjon enn menn. Tenk om det samme innføres

også i andre pensjonsordninger? Folk i Oslo vest lever vesentlig lengre enn på østkanten av byen. Bør de førstnevnte da få lavere pensjon, for eksempel fra folketrygden og Statens Pensjonskasse? I Finnmark dør folk gjennomsnittlig i yngre alder enn i sør. Da bør jo finnmarkingene få høyere pensjon enn søringene?

Ola Flåten, professor ved Universitetet i Tromsø